

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Vojtěcha Šimíčka
a soudců JUDr. Miluše Doškové a Mgr. Radovana Havelce v právní věci žalobce: **O. C.**, proti žalovanému: **Finanční úřad v Brandýse nad Labem – Staré Boleslavi**, se sídlem Boleslavská 31, Brandýs nad Labem – Stará Boleslav, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Krajského soudu v Praze ze dne 9. 1. 2012, č. j. 44 Af 28/2010 - 89,

takto:

I. Kasační stížnost **se zamítá.**

II. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

Odůvodnění:

[1] Žalobce (dále „stěžovatel“) se žalobou podanou u Krajského soudu v Praze domáhal přezkoumání rozhodnutí žalovaného ze dne 18. 10. 2010, č. j. 156337/10/057941204560, o námitce proti exekučnímu příkazu ze dne 3. 3. 2010, č. j. 37754/10/057941204560. Jeho žalobu krajský soud zamítl rozsudkem ze dne 27. 9. 2011, č. j. 44 Af 28/2010 - 68, proti němuž podal stěžovatel kasační stížnost. Krajský soud jej vyzval, aby zaplatil soudní poplatek za podání kasační stížnosti ve výši 5000 Kč. Stěžovatel požádal o osvobození od soudního poplatku a k výzvě krajského soudu doložil prohlášení o osobních, majetkových a výdělkových poměrech, z nějž vyplývalo, že je vdovec, stará se o svou nezletilou dceru a je proti němu vedena daňová exekuce na částku 1 986 000 Kč. Zároveň doložil potvrzení o příjmu, z nějž vyplývalo, že jeho průměrný měsíční čistý příjem v období září až listopad

2011 činil 12 474 Kč, sirotčí důchod dcery 4650 Kč a průměrné náklady 8684 Kč. Po odečtení nákladů na domácnost a potřeby dcery mu tedy zbýval příjem 8316 Kč měsíčně.

[2] Jeho žádost byla zamítnuta usnesením krajského soudu ze dne 9. 1. 2012, č. j. 44 Af 28/2010 - 89. V něm krajský soud konstatoval, že stěžovatelem uvedené majetkové poměry neodůvodňují osvobození od soudních poplatků, neboť stěžovatel má při svých majetkových poměrech prostředky na zaplacení soudního poplatku v dané věci.

[3] Proti tomuto usnesení podal stěžovatel podle § 103 odst. 1 písm. e) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s."), kasační stížnost označenou jako doplnění kasační stížnosti, tedy jeho předchozích kasačních stížností v daném řízení. V této kasační stížnosti brojí proti zamítnutí své žádosti o osvobození od soudních poplatků a poukazuje na to, že sirotčí důchod zohledněný krajským soudem náleží jeho nezletilé dceři, a nikoli jemu, navíc zdaleka nepostačuje na náklady na osmiletou dcerku. Krajský soud podle stěžovatele dostatečně nezohlednil, že ze svého příjmu stěžovatel pravidelně odvádí 4300 Kč na provoz domácnosti a že na živobytí, ošacení, pohonné hmoty, dopravné atd. mu zbývá částka, která sotva stačí krýt skutečné výdaje, a že je odkázán na výpomoc své ovdovělé matky. Krajský soud také dostatečně nezohlednil vysokou stěžovatelovu zadluženost a dvě exekuce na něj vedené. Z těchto důvodů stěžovatel navrhuje, aby Nejvyšší správní soud vyhověl kasační stížnosti a stěžovatele od soudních poplatků osvobodil. Nad tento rámec stěžovatel navrhuje, aby Nejvyšší správní soud rozhodl ve společném kasačním řízení i o ostatních stěžovatelových kasačních stížnostech, neboť jejich předmětem je po skutkové i právní stránce totožná věc.

[4] Nejvyšší správní soud se nejprve zabýval přípustností kasační stížnosti. Stěžovatel nezaplatil současně s podáním kasační stížnosti soudní poplatek za její podání a nebyl také zastoupen advokátem, jak požaduje § 105 odst. 2 s. ř. s., neboť byl zastoupen toliko obecným zmocněncem JUDr. T. L., který však již ukončil advokátní činnost. Požádal sice o ustanovení zástupce podle § 35 odst. 8 s. ř. s., tento návrh ovšem Nejvyšší správní soud zamítl usnesením ze dne 9. 5. 2012, č. j. 2 As 18/2012 - 13. V daném typu řízení nicméně může Nejvyšší správní soud přikročit k meritornímu přezkumu i bez toho, aby byla splněna podmínka zastoupení advokátem a zaplacení soudního poplatku za kasační stížnost. Nyní posuzovaná kasační stížnost má totiž specifický charakter. Jak se tento soud vyjádřil již dříve, osvobození od soudních poplatků i právo na bezplatné právní zastoupení je navázáno na posouzení poměrů konkrétního žadatele. Pokud nejsou splněny podmínky pro osvobození od soudních poplatků, je rovněž vyloučeno i právo na bezplatné právní zastoupení. Pokud je přitom cílem nyní posuzované kasační stížnosti přezkoumání rozhodnutí, že stěžovateli nemá být přiznáno osvobození od soudních poplatků, pak by se uplatňováním požadavku na uhrazení soudního poplatku za kasační stížnost, resp. trváním na povinném zastoupení advokátem, jen řetězil problém, jenž má být rozhodnutím o této kasační stížnosti vyřešen (viz rozsudek ze dne 24. 10. 2007, sp. zn. 1 Afs 65/2007; srov. např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 13. 9. 2007, sp. zn. 9 As 43/2007, oba publ. na www.nssoud.cz). Z toho důvodu také Nejvyšší správní soud ani nevyzýval stěžovatele po zamítnutí jeho návrhu na ustanovení zástupce, aby doložil plnou moc udělenou advokátovi. Absence plné moci udělené advokátovi a nezaplacení soudního poplatku totiž není v řízení o kasační stížnosti proti usnesení o zamítnutí návrhu na osvobození od soudních poplatků na překážku meritorního posouzení kasační stížnosti.

[5] Nejvyššímu správnímu soudu tedy nic nebrání v tom, aby přikročil k meritornímu přezkumu. V něm se ovšem omezí pouze na přezkum usnesení krajského soudu ze dne

9. 1. 2012, č. j. 44 Af 28/2010 - 89, neboť ostatní stěžovatelovy kasační stížnosti se sice týkají téhož řízení před krajským soudem, nicméně rozhodnutí řešících odlišné právní otázky, takže spojování všech stěžovatelových kasačních stížností by nebylo účelné. V případě některých stěžovatelových kasačních stížností navíc nebyly splněny procesní podmínky, takže devátý senát Nejvyššího správního soudu je již odmítl svými usneseními v řízeních vedených pod sp. zn. 9 As 38/2012, 9 As 41/2012 a 9 As 42/2012.

[6] Důvodnost nyní posuzované kasační stížnosti posoudil Nejvyšší správní soud v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů (§ 109 odst. 3, 4 s. ř. s.).

[7] Otázkou rozhodnou pro posouzení důvodnosti kasační stížnosti je, zda krajský soud správně aplikoval ustanovení § 36 odst. 3 s. ř. s., jež upravuje osvobozování od soudních poplatků. Toto ustanovení v nyní účinném znění zní: *„(3) Účastník, který doloží, že nemá dostatečné prostředky, může být na vlastní žádost usnesením předsedy senátu zčásti osvobozen od soudních poplatků. Přiznat účastníkovi osvobození od soudních poplatků zcela lze pouze výjimečně, jsou-li pro to zvlášť závažné důvody, a toto rozhodnutí musí být odůvodněno. Dospěje-li však soud k závěru, že návrh zjevně nemůže být úspěšný, takovou žádost zamítne. Přiznané osvobození kdykoliv za řízení odejme, popřípadě i se zpětnou účinností, jestliže se do pravomocného skončení řízení ukáže, že poměry účastníka přiznané osvobození neodůvodňují, popřípadě neodůvodňovaly. Přiznané osvobození se vztahuje i na řízení o kasační stížnosti.“*

[8] Klíčovou otázkou při aplikaci tohoto ustanovení tedy je, zda účastník nemá dostatečné prostředky, což by odůvodňovalo částečné osvobození od soudních poplatků, či zda jsou v jeho případě dány zvlášť závažné důvody, pro něž by bylo namístě jej od soudních poplatků osvobodit zcela. Neurčitý právní pojem „dostatečné prostředky“ řeší celá řada rozhodnutí Ústavního soudu a Nejvyššího správního soudu. Obecné vodítko pro posouzení dostatečnosti prostředků při rozhodování o osvobození od soudních poplatků podle § 36 odst. 3 s. ř. s. a v návaznosti na to při rozhodování o ustanovení zástupce podle § 35 odst. 8 s. ř. s. vymezil zdejší soud například v rozsudku ze dne 23. 2. 2006, sp. zn. 4 Ans 3/2005 (publ. na www.nssoud.cz): *„V současné době nejsou v platném právu vyjádřena objektivní hlediska pro posuzování poměrů žadatele o osvobození od soudních poplatků, resp. jejich tíživosti. Osvobození od soudních poplatků je tak věcí úvahy soudu; při rozhodování o něm soud přihlíží k celkovým majetkovým poměrům žadatele, k výši soudního poplatku, k nákladům, které si pravděpodobně vyžádá dokazování, k povaze uplatněného nároku a k dalším obdobným okolnostem. Jestliže to poměry žadatele nedovolují, je soud povinen žadateli přiznat tomu odpovídající osvobození od soudních poplatků, a to buď v plném rozsahu, nebo zčásti.“*

[9] Nejvyšší správní soud neshledává, že by krajský soud toto vodítko v usnesení napadeném nyní posuzovanou kasační stížností nerespektoval. Krajský soud si vyžádal potřebné podklady vypovídající o stěžovatelových osobních, majetkových a výdělkových poměrech, z nich zjistil stěžovatelovy průměrné příjmy a průměrné výdaje a shledal, že má stěžovatel při svých majetkových poměrech dostatek prostředků na zaplacení soudního poplatku.

[10] Ani argumenty uvedené v kasační stížnosti nepřesvědčily Nejvyšší správní soud o nesprávnosti závěru krajského soudu. Co se týče sirotčího důchodu, Nejvyšší správní soud má plné pochopení pro tíživost stěžovatelovy osobní situace, spatřuje nicméně jistou nekonzistentnost v argumentaci stěžovatele, který na straně jedné zdůrazňuje, že sirotčí důchod nenáleží jemu, ale jeho dceři, na straně druhé ovšem připomíná, že sirotčí důchod

nepokrývá zdaleka všechny náklady, které s výživou a výchovou dcery souvisejí. Vzhledem k tomu, že stěžovatel a jeho nezletilá dcera tvoří zjevně jednu domácnost, pokládá Nejvyšší správní soud za jedině možný postup, v němž budou při posouzení stěžovatelových majetkových poměrů posouzeny jak výdaje, tak příjmy spojené s výchovou jeho dcery. Proto považuje za zcela správné, že stěžovatel sám v podkladech poskytnutých krajskému soudu zohlednil obě tyto významné finanční položky. Nezohlednění sirotčího důchodu dcery při současném zohlednění nákladů, které stěžovatel vynakládá na její výchovu, by bylo nelogické a neodpovídalo by tomu, že stěžovatel a jeho dcera tvoří jedinou domácnost.

[11] Totéž platí ohledně stěžovatelovy námitky, že krajský soud dostatečně nezohlednil stěžovatelovy výdaje na domácnost. Krajský soud ve skutečnosti vycházel pouze z výpočtu, který mu poskytl sám stěžovatel a v němž byly výdaje na vedení domácnosti uvedeny a započteny. Právě při započtení těchto výdajů dospěl stěžovatel sám k tomu, že mu po sečtení jeho průměrné mzdy a sirotčího důchodu dcery a odečtení nákladů na provoz domácnosti a nákladů na dceru zbývá měsíčně 8316 Kč. To nesporně není mnoho, nicméně i podle Nejvyššího správního soudu se jedná o částku dostatečnou k zaplacení soudního poplatku za tak výjimečné podání, jako je kasační stížnost k Nejvyššímu správnímu soudu, jež je na základě položky 19 sazebníku poplatků, který je přílohou zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, zpoplatněna částkou 5000 Kč.

[12] Co se týče stěžovatelova argumentu, že je na něj vedena daňová exekuce, to je nesporně závažný důvod, nelze však přehlédnout, že oprávněnost této daňové exekuce je předmětem samotného žalobního řízení. V tomto ohledu tak není částka vymáhaná daňovou exekucí důvodem, pro nějž by měl být stěžovatel osvobozen od soudních poplatků, ale naopak soudní poplatek je třeba chápat jako vedlejší náklad toho, že se stěžovatel soudí o otázku oprávněnosti daňové exekuce. Takovéto náklady na soudní řízení jsou přitom spojeny s řadou daňových či soudních exekucí a stěžovatelem prosazovaný přístup by tak vedl až k tomu, že pokud je na jednotlivce vedena exekuce na částku výrazně přesahující jeho aktuální příjmy, měl by tento jednotlivec být osvobozen od soudních poplatků za soudní řízení související s touto exekucí a splňoval by automaticky i jednu z podmínek pro ustanovení bezplatného zástupce. Takový závěr je však absurdní a Nejvyšší správní soud jej nemůže akceptovat, takže ani výše částky vymáhané po stěžovateli v exekuci neměla být důvodem, pro nějž by měl být osvobozen od soudních poplatků.

[13] Nejvyšší správní soud proto kasační stížnost stěžovatele jako nedůvodnou se shora uvedených důvodů zamítl.

[14] Výrok o náhradě nákladů řízení se opírá o ustanovení § 60 odst. 1 věta první ve spojení s § 120 s. ř. s., podle kterého, nestanoví-li tento zákon jinak, má účastník, který měl ve věci plný úspěch, právo na náhradu nákladů řízení před soudem, které důvodně vynaložil proti účastníkovi, který ve věci úspěch neměl. Nejvyšší správní soud žádnému z účastníků náhradu nákladů nepřiznal, protože stěžovatel v řízení úspěch neměl a žalovanému žádné náklady s tímto řízením nad rámec běžné činnosti nevznikly.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 29. května 2012

JUDr. Vojtěch Šimíček
předseda senátu